О. Є. Цевельов

кандидат наук з державного управління, генерал-майор у запасі
Державне управління у сфері державної безпеки та
охорони громадського порядку

РОЗШИРЕННЯ НАТО ТА МОЖЛИВІ НАСЛІДКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Після завершення «холодної війни» одним з ключових факторів, що сприяв зміні міжнародних стосунків між Заходом і Сходом, являється трансформація Північноатлантичного союзу та його розширення на Схід й Південь з наближенням впритул до кордонів України.

Через це постає декілька важливих питань для національної безпеки України, а саме: у чому реальна суть та перспективи трансформації й розширення НАТО; які потенційні нові труднощі, загрози та можливості створює цей процес для національних інтересів України; які механізми державного реагування України повинні бути в сучасних умовах?

Вже 28 років минуло, як Україна, ставши самостійною державою, вийшла на світову арену як самостійний суб'єкт міжнародних відношень. Протягом цього складного, повного викликів та загроз й незворотних наслідків періоду становлення (але цей період ще продовжується в умовах втрати території та військового конфлікту всередині держави, що підтримується ззовні) Україна намагається сформувати збалансовану зовнішню політику, враховуючи національні інтереси, економічну ефективність та прагматичність у стосунках із своїми сусідами.

Будучи другою за територією європейською державою, маючи величезний природний та економічний потенціал, Україна знаходиться на перехресті інтересів Заходу й Сходу та представляє, за визначенням З. Бжежинського, одну з ключових країн «шахової дошки, на якій продовжується боротьба за глобальне панування» [1, с. 33].

Тому від того, наскільки зміло буде будуватися політика України на європейському континенті, будуть залежати її авторитет та підтримка міжнародних партнерів. У цьому ключі взаємовідносини України та НАТО є одним з пріоритетних напрямів у зовнішній політиці нашої держави та міжнародних відносин загалом, особливо на фоні військового конфлікту в середині держави, що підтримується ззовні.

У статті проаналізовано основні напрями розширення НАТО на Схід і Південь та визначені загрози національній безпеці України, досліджено шляхи впливу країн Альянсу на розвиток українського суспільства та механізми державного реагування на загрози, що пов'язані з процесом розширення НАТО.

Ключові слова: національна безпека, державне реагування, загроза, Альянс, блок, протистояння.

Постановка проблеми. Необхідно відмітити, що весь період становлення України як самостійної держави після розпаду СРСР, особливо її зовнішньої політики у відношенні до трансформації НАТО, передусім розширення блоку на схід та співвідношення з ним, відбувався нерівномірно та був досить суперечливим на всіх етапах – від позаблокового статусу та простої співпраці з блоком до постановки питання про вступ України до Північноатлантичного союзу на законодавчій основі через військові дії, що відбуваються на Сході країни.

Сьогодні прагнення України стати повноправним членом НАТО законодавчо закріплено в Основному законі – Конституції України [2]. Але необхідно з наукової точки зору розглянути питання доцільності вступу України до Північноатлантичного союзу та з'ясувати, які наслідки і загрози національній безпеці держави можуть виникнути на цьому шляху, враховуючи політичну ситуацію в середині держави, наявність тимчасово окупованих територій та військового конфлікту на Сході країни.

З огляду на це дедалі більшої актуальності набуває питання державного реагування на процеси розширення НАТО, на загрози, які пов'язані із процесом наближення Альянсу до кордонів України, взаємовідношень із сусідніми країнами та політики на вступ до блоку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розгляду основних науково-теоретичних та прикладних аспектів у сфері національної безпеки та державного реагування на процеси приєднання України до Північноатлантичного Альянсу присвячені дослідження І.В. Артюмова, В.П. Горбуліна, А.Б. Качинського, Г.П. Ситника, Джеймса М. Гольдгейера, А. Каркошкі, В. Штоля.

Водночас комплексне дослідження питань, в яких із позицій системного підходу розглядаються механізми розширення НАТО і включення нових членів до блоку та загрози, які виникають під час цього процесу, практично відсутнє, що зумовлює необхідність проведення подальших наукових досліджень з цієї проблематики.

Метою статті є аналіз механізмів розширення Північноатлантичного Союзу та можливих загроз національній безпеці України, що можуть впливати як на суспільно-політичну обстановку в середині України, так й на її міжнародні стосунки із суміжними країнами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україні судилося займати золоту середину між Заходом і РФ, її повне спрямування до західних держав не обов'язково входить до планів США і Європи. Можливо, кращим сценарієм стануть добросусідські стосунки як з Москвою, так і з європейською стороною [3].

На думку китайських журналістів, Київ заручився симпатією Заходу саме за конфронтацію з Росією, оскільки Євросоюз і США прагнуть посилити тиск на РФ. У емоційному плані Україна тяжіє до західних країн, проте такий настрій не відповідає її нинішнім інтересам: тепер, знаходячись під потужним тиском російської сторони, національна єдність і стабільність Києва виявилися перед лицем безпрецедентних викликів [3].

Одним з ключових чинників Європейської та глобальної безпеки є трансформація Північноатлантичного союзу, яка відбулась під впливом зміни міжнародних умов після закінчення «холодної війни». Насамперед йдеться про розширення альянсу на південь і схід, який впритул підійшов до кордонів України. По-друге, Альянс намагається вирішити внутрішні проблеми

та створити новий пояс безпеки в Європі від Балтійського до Чорного морів, про що йшлося на ювілейному саміті Північноатлантичного союзу 3–4 грудня цього року у Лондоні.

Усі західні експерти згодні з тим, що внутрішні чвари та суперечності безумовно ослаблюють НАТО, і це вигідно Росії. Один з провідних британських експертів, колишній директор Королівського об'єднаного інституту оборонних досліджень Майкл Кларк, заявив: «Росія буде головним подразником для НАТО ще років 10–20, і той факт, що політичного консенсусу серед держав альянсу немає, грає на руку Путіну <...> Якби блок був єдиний та рішучий, то спроби Росії при її нинішньому потенціалі протистояти альянсу були б для НАТО не більше ніж прикрою дрібницею» [4].

Процес розширення НАТО та включення до нього нових членів необхідно розглядати у декількох площинах, а саме: географічній; воєнно-політичній; економічній, оперативній та воєнно-технічній; ідеологічній і культурно-історичній.

У географічній площині процес розширення блоку розглядається як приєднання нових територій та збільшення населення за рахунок нових держав. Так, сьогодні із включенням до союзу 15 нових країн територія блоку збільшилась приблизно до 1 254,2 тис. км², на якій проживає, відповідно, близько 115,84 млн осіб. Із створенням НАТО у 1949 році його кордони розміщувалися на відстані від 500 до 1 000 км від кордонів України. Сьогодні ж маємо вже понад 2,5 тис. км спільного державного кордону із країнами Європейського Союзу – членами НАТО. З приєднанням України до Північноатлантичного блоку територія союзу збільшиться ще на 603,7 тис. км², а населення – майже на 40 млн осіб.

Таким чином, розширення НАТО із включенням нових країн має на меті:

- розширення базової інфраструктури та плацдармів для операцій США й НАТО поза зоною відповідальності і подальше розширення театру воєнних дій на теренах країн східної Європи, включаючи Україну;

- продовження політики на ослаблення потенціалу країн СНД як неієздатного об'єднання та відходу від нього країн ГУАМ;

- заміна країн, що мають спільний кордон з Росією, для ослаблення її політики, на країни «близького зарубіжжя» та можливості впливу на суміжні регіони, а саме – Балкани, Туреччину, Близький Схід, Персидську затоку та Південну Азію.

Водночас для України це несе відповідні загрози, а саме:

- можливість перенесення активних бойових дій на територію України у разі переходу протистояння США, НАТО та Росії у воєнну фазу. У разі можливого воєнного конфлікту між НАТО та РФ у Прибалтійському регіоні та прийняття рішення керівництвом України щодо надання допомоги країнам НАТО для розміщення їх повітряних сил на українських аеродромах бойові дії відразу зачіпатимуть територію країни;
- виділення персоналу для спільних операцій НАТО, не виключаючи так звані «гарячі точки»;
- фінансові витрати, що сьогодні є дуже обтяжні для держави;
- погіршення взаємовідносин з Російською Федерацією аж до їх повного розриву – «грузинський варіант».

У *воєнно-політичній плоскості* трансформація Північноатлантичного блоку ведеться не так швидко, але достатньо ефективно. По-перше, зберігається концепція колективної оборони відповідно до вимог статті 5 Північноатлантичного пакту, яка базується на тому, що «збройний напад проти однієї чи декількох з країн Європи або Північної Америки буде розглядатися як напад проти всіх Договірних Сторін» [5, ст. 5].

По-друге, зберігаються старі органи управління та створюються нові командні пункти, які об'єднують сили і засоби всіх членів – країн Альянсу. По-третє, ростучу роль відіграють нові воєнно-політичні функції блоку: миротворчі операції в Європі та за її межами, а також силові акції поза традиційної Євроатлантичної зони відповідальності, в першу чергу на Близькому та Середньому Сході, в районі Персидської затоки й Південної Азії, а через військовий конфлікт на сході України, а в подальшому і на пострадянському просторі.

Такі операції обґрунтовуються метою боротьби з локальною та регіональною нестабільністю, етнічними й релігійними конфліктами, порушенням прав людини та національних меншин, міжнародним тероризмом і розповсюдженням зброї масового ураження.

Україна, проголошуючи курс на вступ до НАТО, готова в подальшому більш глибоко інтегруватися у воєнно-політичне співробітництво за широким колом конкретних напрямів, що включені у повістку роботи Ради Україна – НАТО. Водночас у цьому питанні маємо дуже

багато ключових моментів, що впливають на подальший розвиток співпраці з Альянсом:

- Україна в середній перспективі не розглядається як потенційний член НАТО. Навіть на ювілейному саміті НАТО у Лондоні про перспективу вступу України до НАТО не згадувалося, лише нагадування Міністра закордонних справ України В. Пристайка під час конференції NATO Engages привернуло увагу членів делегацій до цієї проблематики [6];
- територіальні спори між Україною та Російською Федерацією, особливо щодо Криму та невирішення у міжнародно-правовому відношенні проходження лінії державного кордону, потребують довготривалого періоду вирішення;
- протистояння Російської Федерації на подальше розширення НАТО, особливо стосовно пострадянських країн, буде постійно зростати;
- непризнання виключних воєнно-політичних прав НАТО на пострадянському просторі та посилення політичного, воєнного та економічного впливу на Україну з боку Російської Федерації.

В *економічній плоскості* розширення НАТО здійснюється для залучення нових членів з метою фінансової підтримки Альянсу та збільшення витрат на утримання збройних сил.

Європейських лідерів і експертів непокоїть те, що США відносяться до НАТО як до якоїсь комерційної угоди. Але ще в 2014 році лідери країн НАТО погодилися з тим, що повинні збільшити фінансові вклади в загальний бюджет альянсу, а також більше виділяти на оборонні потреби. Було вирішено, що до 2024 року кожна країна повинна довести оборонну статтю державного бюджету до 2 відсотків від ВВП.

Але у червні цього року був опублікований фінансовий звіт НАТО. Він показав, що на даний момент 2 відсотка виділяють всього сім країн – США, Великобританія, Греція, Польща, Естонія, Латвія і Литва. Решта поки що далекі від зазначеної відмітки, тому на саміті в Лондоні знову піднімалось це болюче питання [7].

Процеси глобалізації, світові фінансові, торговельні та енергетичні проблеми на сучасному етапі виходять на перший план, розвиваються та вирішуються в інших плоскостях та світових площадках (ООН, ВТО, G-20, АТЕС, ЄС тощо) не в рамках НАТО.

Економічна криза 2008 року вказує на те, що США активно почали висувати необґрун-

товані вимоги до країн-партнерів та інших держав з питань спільної торгівлі або імпорту до своєї країни, тим самим впроваджуючи політику просування лише своїх товарів і послуг, тобто захищаючи лише свої інтереси в економічному середовищі. Одними із заходів захисту та здійснення агресивної політики на витіснення конкурентів з ринків збуту є запровадження економічних санкцій. Такі санкції запроваджувалися та діють відносно Ірану, Росії, КНР, КНДР, Куби, Венесуели та інших країн. За невиконання певних рекомендацій США санкції були накладені й на країни НАТО та її партнерів: на Туреччину – за придбання систем протиповітряної оборони С-400 у Росії та невиконання політичних умов Вашингтона, на Німеччину – за підтримку та участь у будівництві газопроводу «Північний потік-2», на Індонезію – за спробу придбати новітні бойові літаки російського виробництва.

Необхідно відзначити, що інститут санкцій еволюціонував одночасно з розвитком міжнародного права, як і еволюціонували й їх види. Будучи універсальною міжнародною організацією, тільки Організація об'єднаних націй має виняткові повноваження вводити санкції. Аналіз показує, що відповідно до Статуту ООН санкції поділяються на 5 видів: дипломатичні; економічні; спортивні; культурні та військові.

Водночас, відповідно до ст. 41 Статуту ООН, тільки Рада Безпеки та Генеральна Асамблея ООН наділені санкційними повноваженнями. Санкції ж, що вводяться іншими міжнародними органами або окремими країнами, повинні бути узгоджені з Радою Безпеки та Генеральною Асамблеєю, якщо йдеться про безпеку світового правопорядку [8].

Не виключається, що у разі зміни політичного курсу України та послаблення інтересу з боку США й країн НАТО до нашої держави можливі загрози щодо накладання економічних санкцій за невиконання певних умов, припинення міжнародної підтримки з економічних, політичних та воєнних питань, що буде важким ударом по економіці та обороноздатності нашої держави.

Аналіз останніх подій у взаємовідношенні України та США вказує на те, що останні припинили виділення воєнної допомоги нашій країні через невиконання певних прохань.

В *оперативній та воєнно-технічній площині* трансформація НАТО включає в себе розширення інфраструктури військ, сил і засобів, які виділені у склад Північноатлантичного блоку. З включенням нових членів проводиться

переформування великих важких об'єднань та з'єднань у більш легкі та мобільні для виконання локальних завдань нового типу, особливо щодо протидії російським воєнним загрозам у країнах Прибалтики, Польщі та пострадянського простору.

Здійснюється передислокація та створення нових воєнних баз і опорних пунктів на території нових членів НАТО, а саме – у Польщі, Угорщині, Румунії та Болгарії. Планується формування Сил швидкого реагування НАТО – експедиційного корпусу чисельністю до 21 тис. осіб та засобів стратегічної мобільності для участі у спільних з США операціях, подалі від традиційних зон відповідальності блоку. Вирішення розгортання об'єктів і засобів стратегічної системи ПРО США на території країн – членів НАТО (Польщі, Румунії), а у подальшому і в інших країнах.

Під час ювілейного саміту НАТО у Лондоні прийнято рішення про створення 30 високомобільних батальйонів для швидкого переміщення їх до місця воєнного конфлікту із центрами командування такими силами на території Німеччини та США.

Ведеться активна робота з переоснащення збройних сил нових членів НАТО за стандартами Альянсу, особливо на озброєння США, рідко – Великобританії, Німеччини та Франції, таким чином, розширюється коло території збуту озброєння США, особливо новітніми ракетними комплексами через розірвання договору про нерозповсюдження ракет малої та середньої дальності між США та Росією.

Що стосується відношень України з НАТО, її оперативного та воєнно-технічного співробітництва:

- сьогодні Україна не має достатньо власних ресурсів для повного переозброєння Збройних Сил і заміни старої зброї новітніми зразками озброєння;

- міжнародна технічна допомога, яка надається країнами донорами НАТО, в основному представлена несучасними видами озброєння та веде до залежності від постачання запасних частин до неї з боку країн постачальників (отримання 2 патрульних катерів Island, які ще потрібно обладнати озброєнням та засобами зв'язку й РЕБ; бронемашини HAMMER; станції розвідки та протитанкові комплекси тощо);

- втрата взаємозв'язків воєнно-промислового комплексу України з промисловістю Російської Федерації, повна залежність бага-

тьох видів зброї, особливо високоточної, від воєнно-технічної співпраці з російським оборонним комплексом, потребує пошуку нових зв'язків з виробниками країн Альянсу та шляхів відновлення ряду галузей виробництва сучасних видів озброєння, на що потрібно певний період та величезні матеріальні затрати (повна відсутність оборонних заказів на суднобудівельних заводах країни; не вирішеність питань будівництва сучасних літаків; відставання у робото-технічних засобах тощо);

– проведення спільних навчань з країнами НАТО. Участь у спільних операціях потребує від України залучення багатьох фінансових і матеріально-технічних витрат, які на сьогодні стають непомірним тягарем для Державного бюджету країни [9, ст. 6].

В *ідеологічній плоскості* закладалися основи подальшого розширення НАТО за декілька напрямками. По-перше, у країнах-партнерах, якою стає й Україна, прискореними темпами будується мережа інформаційних місій Альянсу, які у тісному контакті з іншими неурядовими організаціями під егідою США, займаються вивченням внутрішньої обстановки та пошуком шляхів впливу на неї у необхідному для Заходу напрямку. По-друге, посилюючи свої позиції у ключових зонах комунікацій, Альянс забезпечує собі контроль над глобальною транспортною інфраструктурою та світовими ресурсами сировини. Ця функція особливо стала помітна на фоні діяльності НАТО на Кавказі, у Центральній Азії, на Балканах, Близькому Сході та Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Через агентів впливу та інформаційні ресурси, що працюють в Україні, країнами-членами НАТО здійснюється глибинна робота з метою посилення боротьби з корупцією та збереження транзитних шляхів експорту сировини територією України. Водночас простежується тенденція щодо збільшення з країн НАТО імпорту старого промислового обладнання, зброї та техніки і продовольства. Це підриває власну науку та високотехнологічну галузь промисловості, передусім військово-промисловий комплекс, приводить до залежності України від західних фінансових інститутів, втрати продовольчої та технологічної незалежності.

За останні роки спостерігається послаблення воєнної міцності України, руйнування її оборонного комплексу та Збройних Сил шляхом фінансового придушення. Сьогодні Збройні Сили України мають на озброєнні лише 30%

сучасного озброєння, решта – це вже озброєння 3–4 покоління, до 2025 року, у разі збереження такої тенденції з фінансуванням військово-промислового комплексу, сучасного озброєння буде лише 15–20%, а до 2030 року – 10% [10, ст. 51–53].

При цьому в сусідніх з Україною країнах, особливо в Росії, вже на озброєнні стоять новітні зразки озброєння та техніки 5 і 6 покоління, і цей процес не зупиняється.

Водночас здійснюється встановлення іноземного контролю (російського, угорського, польською тощо) над інтелектуально-інформаційною сферою України. Пропагандистська боротьба проти України йде внутрішньо: через телебачення, узурповане вузькою групою політичних та банківських діячів, і створення негативної суспільної думки через контрольовані засоби масової інформації.

Йде неприховане великомасштабне пограбування інтелектуальних ресурсів України як за рахунок молоді, так і за рахунок використання українського наукового потенціалу для великих західних проектів, у тому числі й подвійного призначення.

Дискредитація силових структур, наявність агентів впливу в органах державної влади та електронних засобів масової інформації створюють ситуацію, коли країна практично не спроможна протистояти зовнішній агресії.

У *культурно-історичній плоскості* відбувається процес співпраці країн НАТО, який спрямований на зближення культурних взаємовідносин, спільні історичні події, що також має позитивні напрями укріплення зв'язків країн-партнерів. В той же час Україна, яка має дуже різну історичну спадщину, потрапляє у поле протистояння різних поглядів на історичні події та власних героїв, проведення реформ в освіті, медицині та створення канонічної церкви з метою зменшення впливу на суспільство інших церковних общин.

У сучасних демократичних реаліях еліта, зокрема і політична, виступає як та частина суспільства, що покликана спрямовувати розвиток держави. Політична еліта так чи інакше впливає на суспільну свідомість та масову думку громадян. Через різноманітні засоби (реклама, ЗМІ, публічні виступи тощо) нею формується відповідна оцінка населенням певної дії, ситуації, програми.

Проблема євроатлантичної інтеграції України не є винятком. Тут також політична еліта

впливає на оцінку населенням необхідності інтеграції держави у європейську та євроатлантичну спільноту. Але якщо інтеграція до Європейського Союзу майже не викликає значних суперечок та дискусій, то вступ до НАТО оцінюється в суспільстві неоднозначно. За нашим спостереженням, це зумовлено, зокрема, й позицією самої еліти, а саме: відсутністю спільної та узгодженої позиції серед різних політичних сил; різними позиціями регіональних та національних еліт; заполітизованість питання, що розглядається.

Нинішня українська політично активна молодь – основний резерв для реалізації європейського та євроатлантичного вибору. Саме молодь нині здатна стати основним лобістом системних реформ, без яких годі уявити сучасну розвинену країну, а тому надважливим завданням державної політики є формування образу НАТО, розуміння його сутності через суспільну дискусію і насамперед серед молодого покоління.

Молодь обирає позицію ситуативно, спираючись на обставини, які склалися у конкретну мить. Виділяється така група факторів, які впливають на формування позиції з питання євроатлантичної інтеграції серед молоді:

1. Вплив первинних інститутів соціалізації;
2. Ціннісні орієнтації;
3. Сформованість громадської позиції;
4. Доступ до інформації;
5. Здатність до аналізу.

Чинниками, які найбільше впливають на ставлення до євроатлантичної інтеграції, населення вважає інформацію з українських ЗМІ (30,6%), теперішню ситуацію в Україні (25,9%), проблеми у різних сферах, які потребують негайного вирішення (15,1%). Основними перешкодами у формуванні об'єктивної та неупередженої громадської позиції щодо проблеми стосунків України з НАТО вважають недовіру до відповідної інформації (39,8%) та неготовність населення змінювати вже сформовану думку (22,8%). Значна частина молоді визначає свій рівень володіння знаннями про НАТО як недостатній (близько половини) [11].

Тому сьогодні для України є ряд загроз у культурно-історичному відношенні із країнами НАТО, а саме: протидія культурної ідентичності заходу й сходу України; несприйняття частиною населення діяльності УПА через недостатність знань та поданої інформації; відсутність чіткої політичної оцінки держави націоналістичними та екстремістськими організаціями.

Аналіз понятійного апарату, ідеологем, якими користується Альянс у проведенні своєї військово-політичної роботи, свідчить, що завданням НАТО є – не виступати за збереження будь-якої національної держави. Наголос робиться на віртуальних цінностях, пов'язаних з правами людини, загальнолюдськими цінностями тощо, а державі відводиться другорядна роль.

Висновки. Таким чином, розширення НАТО та курс політики держави, спрямований на вступ до Альянсу, несуть як позитивні наслідки, так і багато загроз, які варто глибоко вивчати та аналізувати з метою поліпшення і вдосконалення стану українського суспільства. Слід зрозуміти, що навіть членство України в НАТО не забезпечує їй повну безпеку, конфлікт Греції та Туреччини цьому підтвердження. Потрібно розраховувати на свої сили, будувати сучасну економіку, а саме й обороноздатність країни, враховуючи наявні та нові загрози національній безпеці України.

Список використаної літератури:

1. Бзежинський З. Велика шахова дошка. Панування Америки і його геостратегічні імперативи. URL: http://loveread.ec/read_book.php?id=44096&p.
2. Конституція України. URL: Закон України від 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
3. Китайське видавництво Global Times. URL: <https://attta.ru/newsread-340171-global-times-ssha-hotyat-pogruzit-strany-azii-v-haos.html>.
4. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/2831082-so-koitsa-z-nato-abo-comu-ukraina-mae-nepokoitsa-cerez-cvari-v-alansi.html>.
5. Північноатлантичний пакт. Вашингтон, 4 квітня 1949 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
6. Газета Сьогодні. URL: <https://www.segodnya.ua/politics/vse-govoryat-o-dialoge-s-rossiye-itogisammitya-nato-dlya-ukrainy-1369634.html>.
7. Газета Факти. URL: <https://fakty.ua/326564-nad-stranami-baltii-navisla-ugroza-hto-obsudyat-nasammitye-nato-a-o-chem-budut-sporit>.
8. Статут ООН. Редакція від 16.09.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
9. Рамочний документ. Партнерство за ради миру. Брюссель, 10 січня 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_001.
10. Біла книга 2018 Збройні Сили України. м. Київ 2019. URL: <http://www.mil.gov.ua/content/files/whitebook/WB-2018.pdf>.
11. Центр досліджень армії, конверсії і роззброєння. URL: <http://cacds.org.ua/>.

Tsevelov O. Ye. NATO enlargements and possible implications for Ukraine's national security

After the end of the Cold War, one of the key factors contributing to the change in international relations between the West and the East is the transformation of the North Atlantic Alliance and its expansion to the East and South as it approaches Ukraine's borders.

This raises several important issues for Ukraine's national security, namely: what is the real nature and prospects of NATO's transformation and enlargement; what potential new difficulties, threats and opportunities this process is for the national interests of Ukraine; what mechanisms of state response of Ukraine should be in modern conditions?

It has been 28 years since Ukraine became an independent state and entered the world stage as an independent subject of international relations. During this complex, full of challenges and threats and irreversible consequences of the formation period (but this period continues in the face of loss of territory and military conflict within a supported state from outside), Ukraine seeks to formulate a balanced foreign policy, taking into account national interests, economic efficiency and pragmatic relationships with your neighbors.

Being the second largest European country with a huge natural and economic potential, Ukraine is at the crossroads of interests of the West and the East and is, according to Z. Brzezinski, one of the key countries of the "chessboard on which the struggle for global domination continues" [1, p. 33].

Therefore, on how well Ukraine's policy on the European continent will be built, its authority and support of its international partners will depend. In this vein, relations between Ukraine and NATO are one of the priorities in our country's foreign policy and international relations in general, especially against the backdrop of a military conflict in the midst of an externally supported state.

The article analyzes the main directions of NATO enlargement to the East and the South and identifies threats to the national security of Ukraine, explores ways of influence of the Allies on the development of Ukrainian society and mechanisms of state response to threats related to the NATO enlargement process.

Key words: *national security, state response, threat, Alliance, bloc, confrontation.*